

**Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13
anomuksen johdosta, jossa pyydetään suostumusta edustajan
syytteeseen panemiseen.**

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 19 päivältä kesäkuuta 1979 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan toimitusjohtaja Ahti Hanhirovan ja Hanhirova-Yhtymän puhemiehelle osoittaman kirjelmän, jossa pyydetään eduskunnan suostumusta edustaja Mikko Ekorren syytteeseen panemiseen, lausunnon antamista varten siitä, onko anomukseen suostuttava vai ei. Kuultuaan asian johdosta professori Mikael Hidéniä, vt. professori Antero Jyränkiä ja apulaisprofessori Ilkka Saraviitaa perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Valtiopäiväjärjestyksen 13 §:n mukaan edustajaa ei saa panna syytteeseen hänen valtiopäivillä lausumiensa mielipiteiden taikka muun asiain käsittelyssä noudattamansa menettelyn tähden, jollei eduskunta päätöksellä, jota vähintään viisi kuudesosaa annetuista äänistä on äänestyksessä kannattanut, ole siihen suostunut.

Valtiopäiväjärjestyksen 13 §:n tarkoituksena on turvata kansanedustajan lausunto- ja toimintavapaus edustajan toimessaan, jossa hän valtiopäiväjärjestyksen 11 §:n mukaan on velvollinen noudattamaan oikeutta ja totuutta sekä perustuslakia. Mitkään muut määräykset eivät häntä sido. Valtiopäiväjärjestyksen 13 §:n suojan turvin edustaja voi vapaasti lausua mielipiteensä käsiteltävinä olevista asioista, arvostella suoritettuja toimenpiteitä sekä tuoda esille epäkohtia tai muita seikkoja, joiden esittämistä hän pitää maan edun vaatimana. Valtiopäiväjärjestyksen 13 §:n säännöksellä on siten mitä tärkein merkitys hallitusmuodon keskeisten periaatteiden toteutumiselle. Tämän vuoksi säännöstä on tulkittava huomioon ottaen sen ensiarvoisen merkityksen yksityisen kansanedustajan ja koko kansanedustuslaitoksen toiminnalle.

Vastaava kansanedustajan lausunto- ja toimintavapauden suoja on useissa muissa maissa ehdoton. Kun valtiopäiväjärjestyksen 13 § Suomessa antaa mahdollisuuden 5/6 määränemistöllä suostua edustajan syytteeseen panemi-

seen, on ilmeistä, ettei puheena olevaa lausunto- ja toimintavapautta ole tarkoitettu ehdottomaksi. Täten eduskunnan harkittavaksi on jätetty päätöksenteko siitä, milloin kysymyksessä on edustajan lausunto- ja toimintavapauden ilmeinen väärinkäyttö, jota säännöksellä ei ole tarkoitus suojata.

Valtiopäiväjärjestyksen 11 §:n mukaan edustaja on velvollinen toimessaan noudattamaan oikeutta ja totuutta. Valtiopäiväjärjestyksen 58 §:n mukaan edustajan tulee esiintyä vakaasti ja arvokkaasti käyttämättä loukkaavia, pilkallisia tai muuten sopimattomia sanoja hallituksesta tahi yksityisestä henkilöstä. Edustajaa vastaan voidaan ryhtyä 58 §:n nojalla kurinpitotoimiin taikka eduskunta voi päättää, että asianomainen on asetettava tuomioistuimessa syytteeseen. Valtiopäiväjärjestyksen 11, 13 ja 58 §:n säännökset osoittavat, että kansanedustajan lausunto- ja toimintavapaudelle on asetettu tiettyjä rajoja.

Näiden rajojen selvittäminen kussakin esille tulevassa yksittäistapauksessa on kuitenkin perustuslainsäätäjän nimenomaisella vaikenemisella jätetty eduskunnan itsensä vapaasti harkittavaksi. Säädetty korkea määränemistö syytteeseen panon suostumisen edellytyksenä osoittaa, että kysymyksessä olevan menettelyn täytyy olla oikeudellisesti arvioiden erittäin raskauttavaa.

Ennen kuin anomus, jossa pyydetään suostumusta edustajan syytteeseen panemiseen, otetaan harkittaviksi, on selvitettävä, että anomuksen tekijällä on puhevalta asiassa, että anomuksessa tarkoitettu teko tai teot täyttävät jonkin rikoksen tunnusmerkistön ja että edustajan syyski väitety menettely liittyy valtiopäiväjärjestyksen 13 §:ssä edellytetyllä tavalla hänen toimintaansa edustajan toimessaan tai valtiopäivillä.

Käsiteltävänä olevassa asiassa on ainakin toisella nojalla, nimittäin Kommandiittiyhtiö Han-

hirova-Yhtymällä, puhevalta asiassa, koska ed. Ekorren syyksi väitetyn oikeudenloukkauksen kohteena voi Suomen oikeuskäytännön hyväksymän kannan mukaisesti olla muukin kuin fyysinen henkilö. Anomuskirjelmässä esitetyn perusteella arvioiden ed. Ekorren syyksi väitetty menettely täyttää muodollisesti tietyn rikoksen tunnusmerkistön ja ed. Ekorren syyksi väitetty menettely on tapahtunut valtiopäiväjärjestyksen 13 §:n tarkoittamassa mielessä edustajan toimessa ja valtiopäivillä. Näin ollen ei ole estettä ottaa harkittavaksi kysymystä siitä, onko anomukseen syytä suostua vai ei.

Perustuslakivaliokunta katsoo, että ed. Ekorren kirjallisessa kysymyksessään n:o 34 (1979 vp.) esittämiä lausumia ei ole tehty tahallisesti vastoin parempaa tietoa, ilkeväkälästä tai loukkaamisen tarkoituksessa. Ed. Ekorre viittaa kirjallisen kysymyksensä alussa rakennustyöläisten liiton alaisen Kemi—Tornion alueen

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1979.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Pystynen, varapuheenjohtaja Liedes, jäsenet Eenilä, Elo, Häggblom, Kempainen, Laitinen, Maijala, Muroma, Män-

maa- ja vesirakennusosasto n:o 35 r.y:n sekä sen useiden jäsenten pitkäaikaiseen huolestumiseen työsuojelun ja työterveyshuollon toteutumisesta työpaikallaan. Saamiinsa tietoihin nojautuen ed. Ekorre on kirjallisella kysymyksellään pyrkinyt saamaan selvitystä ja kiinnittämään huomiota asiaan. Tämän vuoksi perustuslakivaliokunta katsoo, ettei anomukseen ed. Ekorren syytteeseen panemisesta ole syytä suostua.

Edellä lausuttuun viitaten perustuslakivaliokunta, joka valtiopäiväjärjestyksen 45 §:n ja eduskunnan työjärjestyksen 24 §:n nojalla on valinnut puheenjohtajansa esittelijäksi antamaan tarpeellisia tietoja asiaa eduskunnan täysistunnossa käsiteltäessä, kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi olla suostumatta puheena olevaan anomukseen.

---

nistö, Pelttari, Söderman, Tuomaala, Väänänen ja Zyskovicz sekä varajäsenet Pohjala ja Suonio.